UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

7 päivänä joulukuuta 2011 *

Asiassa T-562/10,

HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH, kotipaikka Hampuri (Saksa), edustajinaan asianajajat J. Kienzle ja M. Schlingmann,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään M. Bishop ja Z. Kupčová,

vastaajana,

jossa vaaditaan kumoamaan Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä ja asetuksen (EY) N:o 423/2007 kumoamisesta 25.10.2010 annettu neuvoston asetus (EU) N:o 961/2010 (EUVL L 281, s. 1) siltä osin kuin se koskee kantajaa,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Pelikánová (esittelevä tuomari) sekä tuomarit K. Jürimäe ja M. van der Woude,

kirjaaja: E. Coulon,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt ja asian tausta

1 Kantaja, HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH, on saksalainen yhtiö, joka toimii laivameklarina ja alusten teknisestä hallinnosta vastaavana yrityksenä. Se tarjoaa palveluja erityisesti Iranin islamilaisen tasavallan linjavarustamolle (jäljempänä IRISL).

Iranin islamilaiseen tasavaltaan kohdistetut rajoittavat toimenpiteet

2 Käsiteltävä asia liittyy sellaisiin rajoittaviin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on painostaa Iranin islamilaista tasavaltaa lopettamaan joukkotuhoaseiden leviämistä edistävä ydinenergia-alan toiminta ja ydinasejärjestelmien kehittäminen (jäljempänä ydinaseiden levittäminen).

3 Euroopan unionissa tästä on säädetty Irania koskevista rajoittavista toimenpiteistä 27.2.2007 hyväksytyllä neuvoston yhteisellä kannalla 2007/140/YUTP (EUVL L 61, s. 49) ja Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä 19.4.2007 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 423/2007 (EUVL L 103, s. 1).

4 Yhteisen kannan 2007/140 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määrättiin tiettyjen henkilöiden ja yhteisöjen kaikkien varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttämisestä. Luettelo näistä henkilöistä ja yhteisöistä oli yhteisen kannan 2007/140 liitteessä II.

5 Siltä osin kuin kyse oli Euroopan yhteisön toimivallasta, asetuksen N:o 423/2007 7 artiklan 2 kohdassa säädettiin sellaisille henkilöille, yhteisöille tai elimille kuuluvien varojen jäädyttämisestä, joiden Euroopan unionin neuvosto oli yhteisen kannan 2007/140 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti todennut osallistuvan ydinaseiden levittämiseen. Luettelo näistä henkilöistä, yhteisöistä ja elimistä, joihin varojen jäädyttäminen kohdistettiin asetuksen N:o 423/2007 7 artiklan 2 kohdan nojalla, muodosti kyseisen tekstin liitteen V.

6 Yhteinen kanta 2007/140 kumottiin Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä 26.7.2010 annetulla neuvoston päätöksellä 2010/413/YUTP (EUVL L 195, s. 39).

7 Päätöksen 2010/413 20 artiklan 1 kohdassa säädetään useille yhteisöille kuuluvien varojen jäädyttämisestä. Tämän säännöksen kohteena ovat muun muassa ”henkilöt ja yhteisöt, – – jotka osallistuvat [joukkotuhoaseiden levittämiseen] tai joilla on välitön yhteys tällaiseen toimintaan tai jotka antavat tukea tällaiselle toiminnalle, – – tai niiden puolesta tai johdolla toimivat henkilöt tai yhteisöt tai niiden omistuksessa tai määräysvallassa, myös laittomin keinoin, olevat yhteisöt, – – sekä – – IRISL:n – – yhteisöt sekä niiden omistuksessa tai määräysvallassa olevat taikka niiden puolesta toimivat yhteisöt, joiden luettelo on liitteessä II”.

8 Asetus N:o 423/2007 kumottiin Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä 25.10.2010 annetulla neuvoston asetuksella (EU) N:o 961/2010 (EUVL L 281, s. 1).

9 Asetuksen N:o 961/2010 16 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Jäädytetään kaikki liitteessä VIII luetelluille henkilöille, yhteisöille ja elimille kuuluvat taikka niiden omistuksessa, hallussa tai määräysvallassa olevat varat ja taloudelliset resurssit. Liitteessä VIII luetellaan luonnolliset henkilöt, oikeushenkilöt, yhteisöt ja elimet – –, joista on neuvoston päätöksen [2010/413] 20 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti todettu, että ne:

a) osallistuvat tai ovat suoraan yhteydessä [levittämiseen] tai tukevat [sitä] – – tai ovat tällaisen henkilön, yhteisön tai elimen omistuksessa tai määräysvallassa, myös silloin, kun tällainen omistus tai määräysvalta perustuu laittomiin keinoihin, tai toimivat niiden puolesta tai johdolla;

– –

d) ovat [IRISL:n] omistuksessa tai määräysvallassa olevia oikeushenkilöitä, yhteisöjä tai elimiä.”

10 Asetuksen N:o 961/2010 36 artiklassa säädetään seuraavaa:

”2. Jos neuvosto päättää kohdistaa luonnolliseen henkilöön, oikeushenkilöön, yhteisöön tai elimeen 16 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä, se muuttaa liitettä VIII vastaavasti.

3. Neuvosto antaa päätöksensä, myös luetteloon ottamisen perusteet, tiedoksi [2 kohdassa] tarkoitetulle luonnolliselle henkilölle, oikeushenkilölle, yhteisölle tai elimelle joko suoraan, jos osoite on tiedossa, tai julkaisemalla ilmoituksen ja antaa kyseiselle luonnolliselle henkilölle, oikeushenkilölle, yhteisölle tai elimelle mahdollisuuden esittää huomautuksia.

4. Jos huomautuksia tehdään tai jos esitetään olennaista uutta näyttöä, neuvosto tarkastelee päätöstään uudelleen ja ilmoittaa tästä asianomaiselle luonnolliselle henkilölle, oikeushenkilölle, yhteisölle tai elimelle.”

Kantajaan kohdistetut rajoittavat toimenpiteet

11 Heti kun päätös 2010/413 oli annettu 26.7.2010, neuvosto lisäsi kantajan nimen kyseisen päätöksen liitteessä II olevaan henkilöiden, yhteisöjen ja elinten luetteloon III.

12 Tämän johdosta kantajan nimi otettiin asetuksen N:o 423/2007 liitteessä V olevaan henkilöiden, yhteisöjen ja elimien luetteloon III Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen N:o 423/2007 7 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanosta 26.7.2010 annetun neuvoston täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 668/2010 (EUVL L 195, s. 25) nojalla. Täytäntöönpanoasetuksen N:o 668/2010 antamisen seurauksena kantajan varat ja taloudelliset resurssit jäädytettiin.

13 Neuvosto esitti sekä päätöksessä 2010/143 että täytäntöönpanoasetuksessa N:o 668/2010 seuraavat perustelut: ”Toimii [Hafize Darya Shipping Linesin (HDSL)] puolesta Euroopassa.”

14 Neuvosto ilmoitti kantajalle 28.7.2010 päivätyllä kirjeellä siitä, että kantajan nimi oli lisätty asetuksen N:o 423/2007 liitteessä V olevaan henkilöiden, yhteisöjen ja elinten luetteloon III. Neuvosto ei antanut muita perusteluja kuin täytäntöönpanoasetuksesta N:o 668/2010 ilmenevät perustelut.

15 Kantaja pyysi 10.9.2010 ja 13.9.2010 päivätyissä kirjeissään neuvostoa tutkimaan uudelleen päätöksen, jolla kantaja oli lisätty asetuksen N:o 423/2007 liitteessä V olevaan henkilöiden, yhteisöjen ja elinten luetteloon III.

16 Koska asetus N:o 423/2007 oli kumottu asetuksella N:o 961/2010, neuvosto lisäsi kantajan viimeksi mainitun asetuksen liitteessä VIII olevan taulukon B 26 kohdan c alakohtaan. Tämän seurauksena kantajan varat ja taloudelliset resurssit jäädytettiin kyseisen asetuksen 16 artiklan 2 kohdan nojalla.

17 Asetuksen N:o 961/2010 liitteessä VIII olevan taulukon B 26 kohta koskee IRISL:ää. Neuvosto esitti kantajan luetteloon ottamisen osalta seuraavat perustelut: ”On IRISL:n määräysvallassa ja/tai toimii sen puolesta.”

18 Neuvosto vastasi 28.10.2010 päivätyllä kirjeellään kantajan 10.9.2010 ja 13.9.2010 päivättyihin kirjeisiin ja ilmoitti hylkäävänsä uudelleen tutkimisen jälkeen kantajan pyynnön siitä, että sen nimi poistettaisiin asetuksen N:o 961/2010 liitteessä VIII olevasta henkilöiden, yhteisöjen ja elinten luettelosta (jäljempänä riidanalainen luettelo). Neuvosto täsmensi tästä, että asiakirja-aineistoon ei sisältynyt uusia kantajan tilanteen muuttumista osoittavia seikkoja ja että tämän vuoksi kantajaan kyseisen asetuksen nojalla kohdistettuja rajoittavia toimenpiteitä oli jatkettava.

19 Kantaja pyysi 23.11.2010 päivätyllä kirjeellään neuvostoa esittämään sille todisteet, joihin hänen nimensä ottaminen riidanalaiseen luetteloon perustui. Neuvosto ei vastannut tähän kirjeeseen ennen kanteen nostamista.

Oikeudenkäyntimenettely ja kantajan vaatimukset

20 Kantaja nosti nyt käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 16.12.2010 toimittamallaan kannekirjelmällä. Kanne annettiin tiedoksi neuvostolle 29.12.2010.

21 Neuvosto jätti vastineen 14.3.2011.

22 Euroopan komissio ja Saksan liittotasavalta toimittivat unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 17.3.2011 ja 4.4.2011 väliintulohakemukset, joissa ne pyysivät saada osallistua tähän oikeudenkäyntiin tukeakseen neuvoston vaatimuksia.

23 Koska vastine jätettiin unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 46 artiklan 1 kohdan, 101 artiklan 1 kohdan ja 102 artiklan 2 kohdan mukaisen määräajan jälkeen, unionin yleinen tuomioistuin pyysi 29.3.2011 kantajaa esittämään asian käsittelyn jatkamista koskevat huomautuksensa. Kantaja vaati 31.3.2011 kirjallisesti työjärjestyksen 122 artiklan 1 kohdan nojalla yksipuolista tuomiota.

24 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– kumoaa asetuksen N:o 961/2010 siltä osin kuin se koskee kantajaa

– velvoittaa neuvoston korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

Väliintulohakemusten tarkastelu

25 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan neljännessä kohdassa, jota perussäännön 53 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan sovelletaan unionin yleisessä tuomioistuimessa käsiteltävään asiaan, määrätään, että väliintulokirjelmässä saadaan esittää vain jonkun asianosaisen vaatimuksia tukevia vaatimuksia.

26 Nyt käsiteltävässä asiassa komissio ja Saksan liittotasavalta pyytävät saada esiintyä väliintulijoina tukeakseen neuvoston vaatimuksia.

27 Edellä 23 kohdassa on kuitenkin todettu, että neuvosto ei ole esittänyt vastinettaan asetetussa määräajassa. Näin ollen se ei myöskään ole esittänyt vaatimuksia, joita tukeakseen komissio ja Saksan liittotasavalta voisivat esiintyä väliintulijoina.

28 Näissä olosuhteissa komission ja Saksan liittotasavallan esittämistä väliintulovaatimuksista ei enää ole tarpeen lausua.

Asiakysymys

29 Työjärjestyksen 122 artiklan 2 kohdan mukaan unionin yleisen tuomioistuimen on tarkastettava, ovatko kantajan vaatimukset ilmeisesti perusteltuja.

30 Kantaja esittää vaatimustensa tueksi kuusi kanneperustetta. Ensimmäisen kanneperuste koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyömistä. Toinen kanneperuste koskee kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista ja erityisesti sitä, että sen oikeutta tulla kuulluksi on loukattu. Kolmas kanneperuste koskee tehokkaan oikeussuojan periaatteen loukkaamista. Neljäs kanneperuste koskee asetuksen N:o 961/2010 16 artiklan 2 kohdan soveltamisessa tehtyä arviointivirhettä. Viides kanneperuste koskee omaisuudensuojan loukkaamista. Kuudes kanneperuste koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista.

31 Kantaja väittää ensimmäisessä kanneperusteessaan, että neuvosto on perustellut riittämättömästi ja ristiriitaisesti kantajan nimen sisällyttämisen riidanalaiseen luetteloon.

32 Jollekin vastaista toimea koskevan perusteluvelvollisuuden, sellaisena kuin siitä on määrätty SEUT 296 artiklan toisessa kohdassa ja nyt käsiteltävässä asiassa erityisesti asetuksen N:o 961/2010 36 artiklan 3 kohdassa, tarkoituksena on, että asianomainen saisi riittävät tiedot arvioidakseen, onko toimi asianmukainen vai onko siinä mahdollisesti sellainen virhe, jonka perusteella sen pätevyys voidaan riitauttaa unionin tuomioistuimissa, ja että viimeksi mainitut voivat valvoa toimen laillisuutta. Näin muotoiltu perusteluvelvollisuus on unionin oikeuden keskeinen periaate, josta voidaan poiketa ainoastaan pakottavista syistä. Perustelut on näin ollen ilmoitettava asianomaiselle lähtökohtaisesti samaan aikaan kuin hänelle vastainen toimi, eikä perustelujen puuttumista voida korjata sillä, että asianomainen saa toimen perustelut tietoonsa unionin tuomioistuimissa käytävän oikeudenkäyntimenettelyn aikana (ks. vastaavasti ja analogisesti asia T-228/02, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran v. neuvosto, tuomio 12.12.2006, Kok., s. II-4665, 138 ja 139 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; jäljempänä ns. OMPI-tapaus).

33 Näin ollen on niin, että mikäli unionin tai sen jäsenvaltioiden turvallisuuteen tai kansainvälisten suhteiden hoitamiseen liittyvät pakottavat syyt eivät estä tiettyjen seikkojen ilmaisemista (ks. analogisesti yhdistetyt asiat C-402/05 P ja C-415/05 P, Kadi et Al Barakaat International Foundation v. neuvosto ja komissio, tuomio 3.9.2008, Kok., s. I-6351, 342 kohta), neuvostolla on asetuksen N:o 961/2010 36 artiklan 3 kohdan nojalla velvollisuus saattaa yhteisön, johon kyseisen asetuksen 16 artiklan 2 kohdan mukaiset toimet on kohdistettu, tietoon erityiset ja konkreettiset syyt, joiden perusteella se katsoo, että tätä säännöstä on sovellettava siihen. Täten neuvoston on mainittava ne tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin toimen laillisuus perustuu, sekä ne syyt, joiden vuoksi neuvosto on päätynyt tähän toimeen (ks. vastaavasti ja analogisesti edellä 32 kohdassa mainittu OMPI-tapaus, tuomion 143 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Lisäksi perusteluvelvollisuus määräytyy kyseisen toimen luonteen ja sen asiayhteyden mukaan, jossa se on tehty. Perusteluvelvollisuuden täyttymistä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille toimi on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, koska arvioitaessa sitä, ovatko perustelut riittäviä, on otettava huomioon paitsi niiden sanamuoto myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt. Erityisesti on todettava, että henkilölle vastainen toimi on silloin riittävästi perusteltu, kun se on toteutettu asianomaisen tuntemassa asiayhteydessä, jonka perusteella asianomainen voi ymmärtää häntä koskevan toimen merkityksen (ks. edellä 32 kohdassa mainittu OMPI-tapaus, tuomion 141 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Nyt käsiteltävässä asiassa on huomautettava aluksi, että perustelut, jotka neuvosto on esittänyt yhtäältä asetuksen N:o 961/2010 liitteessä VIII ja toisaalta 28.10.2010 päivätyssä kirjeessään, näyttävät ensi silmäyksellä ristiriitaisilta. On nimittäin niin, että kyseisessä kirjeessä kyllä viitataan kantajan tilanteen uudelleen arviointiin ja siihen, ettei ole uusia seikkoja, joiden nojalla neuvosto olisi perustellusti voinut vaihtaa kantaansa, mutta kyseisen asetuksen liitteessä VIII annetut perustelut eroavat kantajaa koskevin osin täytäntöönpanoasetuksessa N:o 668/2010 annetuista perusteluista. Ei siis käy selvästi ilmi, perustuuko kantajan nimen riidanalaiseen luetteloon ottaminen täytäntöönpanoasetuksessa N:o 668/2010 esitettyjen seikkojen eli kantajan ja HDSL:n välisten yhteyksien pysymiseen ennallaan vai uusiin seikkoihin eli kantajan ja IRISL:n välisiin suoriin yhteyksiin.

36 Lisäksi on niin, että riippumatta seikoista, jotka neuvosto on ottanut huomioon perustellakseen kantajan nimen lisäämisen riidanalaiseen luetteloon, sen esittämät perustelut eivät ole riittäviä edellä 32–34 kohdassa esitettyihin sääntöihin nähden.

37 Jos oletetaan yhtäältä, että neuvosto on tukeutunut kantajan ja HDSL:n välisiin yhteyksiin, ei asetuksen N:o 961/2010 liitteen VIII eikä neuvoston 28.10.2010 päivätyn kirjeen perusteella voida arvioida syitä, joiden johdosta neuvosto on katsonut, että kantajan 10.9.2010 ja 13.9.2010 päivätyissä kirjeissään esittämät seikat, jotka koskevat erityisesti sen toiminnan luonnetta ja sen autonomiaa HDSL:ään ja IRISL:ään nähden, eivät ole voineet vaikuttaa siten, että neuvoston kanta kantajaan kohdistettaviin rajoittaviin toimenpiteisiin olisi muuttunut.

38 Jos oletetaan toisaalta, että neuvosto on tukeutunut kantajan ja IRISL:n välisiin suoriin yhteyksiin, ei asetuksen N:o 961/2010 liitteessä VIII eikä neuvoston 28.10.2010 päivätyssä kirjeessä yksilöidä IRISL:n kantajaan kohdistamaksi väitetyn määräysvallan luonnetta eikä kantajan IRISL:n lukuun suorittamia toimia, jotka oikeuttavat kantajaan kohdistetut rajoittavat toimenpiteet.

39 Näissä olosuhteissa on katsottava, että neuvosto näyttää laiminlyöneen SEUT 296 artiklan toisen kohdan ja asetuksen N:o 961/2010 36 artiklan 3 kohdan mukaisen perusteluvelvollisuuden. Ensimmäinen kanneperuste on siis perusteltu ja se on näin ollen hyväksyttävä.

40 Asetus N:o 961/2010 on näin ollen kumottava siltä osin kuin se koskee kantajaa, eikä muita kanneperusteita ole tarpeen tutkia.

41 Vaikka asetus N:o 961/2010 on tämän tuomion perusteella kumottava perusteluvelvollisuuden laiminlyönnin vuoksi siltä osin kuin se koskee kantajaa, ei voida sulkea pois sitä, että rajoittavien toimenpiteiden kohdistaminen kantajaan on kuitenkin asiasisällöltään saattanut olla perusteltua.

42 Niinpä siitä, että asetus N:o 961/2010 kumottaisiin kantajan osalta välittömin vaikutuksin, voi aiheutua vakavaa ja peruuttamatonta vahinkoa tällä asetuksella säädettyjen rajoittavien toimenpiteiden tehokkuudelle, koska ennen kuin tämä asetus mahdollisesti korvataan uudella toimella, kantaja voisi ryhtyä toimenpiteisiin välttääkseen sen, että rajoittavia toimenpiteitä voidaan jatkossa soveltaa siihen.

43 Siltä osin kuin asetuksella N:o 961/2010 on lisätty kantajan nimi sen liitteessä VIII olevaan luetteloon, sen vaikutukset on siten pysytettävä SEUT 264 artiklan ja perussäännön 41 artiklan nojalla enintään kahden kuukauden ajan tämän tuomion julistamisesta.

Oikeudenkäyntikulut

44 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska neuvosto on hävinnyt asian ja kantaja on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, neuvosto on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

45 Koska ei ole tarpeen lausua komission ja Saksan liittotasavallan väliintulohakemuksista, ei ole myöskään tarpeen lausua niiden oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Euroopan komission ja Saksan liittotasavallan esittämistä väliintulohakemuksista ei ole tarpeen lausua.**

2) **Iraniin kohdistuvista rajoittavista toimenpiteistä ja asetuksen (EY) N:o 423/2007 kumoamisesta 25.10.2010 annettu neuvoston asetus (EU) N:o 961/2010 kumotaan siltä osin kuin se koskee HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH:ta.**

3) **Asetuksen N:o 961/2010 vaikutukset pysyvät HTTS Hanseatic Trade Trust & Shippingin osalta voimassa sellaisen ajanjakson ajan, joka ei saa ylittää kahta kuukautta tämän tuomion julistamispäivästä alkaen.**

4) **Euroopan unionin neuvosto vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan HTTS Hanseatic Trade Trust & Shippingin oikeudenkäyntikulut.**

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Julistettiin Luxemburgissa 7 päivänä joulukuuta 2011.

Allekirjoitukset